

Ігор ЛОССОВСЬКИЙ,
кандидат фізико-математичних наук,
Надзвичайний і Повноважний
Посланник першого класу;

Ірина КРУПЕНЯ,
докторка філософії з політичних наук,
старший викладач кафедри всесвітньої історії,
міжнародних відносин та методики навчання історичних дисциплін
Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка,
доцентка кафедри міжнародних відносин та туризму
Київського міжнародного університету

ПРИЧИНИ АЗІЙСЬКОГО НЕЙТРАЛІТЕТУ ЩОДО РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

Анотація. У статті проаналізовано чинники нейтралітету країн Асоціації держав Південно-Східної Азії (АСЕАН), Центральної Азії (ЦА), Індії та Китаю щодо російсько-української війни. Роз'яснено історично нейтральний зовнішньополітичний курс держав АСЕАН, започаткований Куала-Лумпурською декларацією 1971 року про створення в Південно-Східній Азії (ПСА) зони миру, свободи та нейтралітету.

Досліджено позицію країн Азії під час голосування за резолюції Генеральної Асамблеї ООН. Запропоновано способи поглиблення співпраці України з державами АСЕАН, ЦА, Індією, Китаєм, зокрема для розширення Контактної групи з оборони України («Рамштайн») задля перемоги над російським агресором. Закцентовано, що російсько-українська війна має фундаментальний вплив на світову систему міжнародних відносин у безпековому, військово-політичному, економічному тощо складниках та руйнує систему європейської безпеки і світовий політико-безпековий лад.

Ключові слова: АСЕАН, мир, нейтралітет, Організація Об'єднаних Націй (ООН), Південно-Східна Азія, російсько-українська війна, Україна, Центральна Азія.

Постановка проблеми. 24 лютого 2022 року в межах восьмирічної війни проти України російська федерація розпочала повномасштабне військово-вторгнення. В очах українців невиправданий і неспровокований напад росії є міжнародним злочином, однак позиція країн АСЕАН, ЦА, Індії та Китаю щодо одного з найбільших воєнних конфліктів після Другої світової війни виявилася неоднозначною. Вивчаючи нейтралітет держав

Азії, ми не розглядаємо Республіку Корея та Японію, що є учасницями проукраїнської коаліції «Рамштайн»; Пакистан, котрий нібито постачає боєприпаси Україні; а також Іран та КНДР, які озброюють росію. Об'єктами дослідження не стали й країни Близького Сходу, які не є традиційно нейтральними; талібанський Афганістан, Бангладеш і Шрі-Ланка, що не мають розвинутих відносин з Україною та є політично й економічно нестабільними; офіційно нейтральна, але традиційно проросійська Монголія та малі країни Південної Азії (ПА).

Причини нейтралітету серед держав АСЕАН щодо російсько-української війни криються в не дуже далекій історії, пов'язаній з ухваленням Куала-Лумпурської декларації 1971 року про створення в субрегіоні ПСА *зони миру, свободи та нейтралітету* (англ. «Zone of Peace, Freedom and Neutrality»). Цьому передувала внутрішня нестабільність на етнічному, релігійному та соціальному ґрунті з перших років незалежності країн ПСА. Йдеться про діяльність сепаратистських угруповань і комуністичних партизанських загонів, що діяли за підтримки Китаю; боротьбу за сфери впливу в субрегіоні ПСА між США, СРСР і Китаєм; війни в Індокитаї за участю Франції (1946–1954 рр.) і США (1959–1975 рр.); взаємні територіальні претензії регіональних держав. Нейтральна позиція країн АСЕАН щодо російсько-української війни продиктована ще одним документом, який було підписано 1976 року на Балійському саміті після завершення Другої індокитайської війни – Договором про дружбу та співпрацю в Південно-Східній Азії (англ. «Treaty of Amity and Cooperation in Southeast Asia»). У ньому закріплено такі принципи АСЕАН, як повага до суверенітету, невтручання у внутрішні справи держав, відмова від погрози силою та застосування сили, мирне врегулювання конфліктів у регіоні тощо [1].

Країни АСЕАН історично мали тісніші та розвиненіші відносини з росією, ніж з Україною. Росія для них є «великою» ядерною державою з постійним мандатом у Раді Безпеки ООН, багатою на сировинні ресурси, важливим постачальником зброї, діалоговим партнером.

Причини індійського та китайського нейтралітету криються здебільшого в історичних стереотипах про дружбу з СРСР, від якого росія успадкувала не тільки політичні та ментальні асоціації, а й роль постачальника зброї та дешевих енергоресурсів. Також багато країн Азії досі вірять, що рф як продовжувач СРСР нібито є «борцем зі світовим імперіалізмом», «оплотом національно-визвольної боротьби» народів цих регіонів за їхню державну незалежність. Поза увагою залишається сама імперіалістична сутність росії та її історії. Нейтральний статус країн ЦА щодо російсько-української війни продиктований, з одного боку, глибокою традиційною політичною, економічною та військовою залежністю від рф, а з іншого

тим, що під загрозою вторинних санкцій, які колективний Захід наклав на агресора, вони утримуються від підтримки агресивних дій РФ, попри її значний тиск [2].

Мета. Дослідити причини азійського нейтралітету щодо російсько-української війни та проаналізувати політику країн Азії стосовно України комплексно, зокрема в контексті повномасштабного воєнного вторгнення Росії в Україну.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Актуальність проблеми привернула увагу багатьох учених, зокрема Анатолія Бобровицького, Олени Борділовської, Ольги Лукаш, Олега Олійника, Євгена Припіка, Віталія Ярмоленка та ін. Однак більшості їхніх публікацій бракує комплексного погляду на ставлення країн Азії до російсько-української війни. Автори ж цієї праці дослідили позицію азійських держав щодо російсько-української війни цілісно: в субрегіональному та регіональному форматах.

Нейтралітет держав АСЕАН

На тлі спільної політики безпеки країн АСЕАН російська агресія проти України 2014 року, а надто повномасштабне військове вторгнення РФ на українську територію, виявила очевидні розбіжності та різні підходи до найбільшої після Другої світової війни в Європі.

У листопаді 2018 року на саміті Росія – АСЕАН було підписано заяву про встановлення стратегічного партнерства між сторонами. У жовтні 2021 року ухвалили комплексний план дій щодо реалізації стратегічного партнерства на 2021–2025 роки. Такий рівень відносин і значний товарообіг, зокрема у військово-технічній сфері, стримував країни субрегіону від відвертого засудження РФ у її агресії проти України.

У відповідь на ці події 26 лютого 2022 року міністри закордонних справ держав АСЕАН висловили серйозну стурбованість у зв'язку з напруженістю між Росією й Україною та закликали до максимальної стриманості й діалогу, щоб запобігти ескалації і домогтися мирного розв'язання відповідно до норм міжнародного права, принципів Статуту ООН. 3 березня 2022 року міністри знову виявили глибоке занепокоєння воєнними діями та погіршенням гуманітарної ситуації в Україні, закликали до негайного припинення вогню та продовження політичного діалогу. Прикметно, що в цих заявах обидві сторони – й агресора, і його жертву – закликало «до максимальної стриманості та діалогу» [1]. Абсурдність таких пропозицій викликає лише гірку посмішку.

12–13 травня 2022 року у Вашингтоні проходив саміт США – АСЕАН, за підсумками якого Президент США та лідери країн Асоціації виступили зі спільною заявою про «важливість негайного припинення конфлікту в Україні». У заяві наголошено на підтримці зусиль Генерального секретаря

ООН, спрямованих на пошук «мирного виходу із ситуації та створення умов, що дозволяють врегулювати конфлікт [...] Закликали до миру та наголосили на важливості практичних кроків щодо його досягнення» [3].

Найрішучіше неспровоковане вторгнення росії засудив Сінгапур, заявивши про необхідність шанувати суверенітет, незалежність і територіальну цілісність України. Сінгапур і Камбоджа, яка тоді головувала в АСЕАН, були співавторами резолюції ГА ООН «Агресія проти України», яка засуджує вторгнення рф в Україну. Сінгапур увів також односторонні санкції проти росії. Раніше він застосовував їх лише 1978 року – після вторгнення В'єтнаму до Кампучії. Крім призупинення авіарейсів й обмежень на фінансові операції з низкою російських банків й організацій, Сінгапур увів експортний контроль за військовою продукцією та товарами подвійного використання. Туди входить усе, що може бути використано для виробництва зброї, зокрема напівпровідники, дефіцит яких, на думку експертів, стане для російської промисловості фатальним. Показово, що ця найжорсткіша відповідь надійшла від країни-члена АСЕАН, де 2018 року було підписано спільну заяву про встановлення стратегічного партнерства між рф й АСЕАН [1; 7]. Проте в липні 2022 року Міністерство фінансів США поміж 18 країн, через які експортують підсанкційні товари до росії та білорусі, назвало й Сінгапур [10].

Таку ж позицію висловив головний союзник США в субрегіоні – Філіппіни. Під час надзвичайної сесії ГА ООН 28 лютого 2022 року Маніла (столиця Філіппін. – *Ред.*) відкрито засудила російське вторгнення в Україну. Президент Філіппін Родріго Роа Дутерте заявив про повну підтримку США та готовність у межах союзницьких зобов'язань надати військову інфраструктуру країни для розміщення американських військ у разі «поширення збройного конфлікту на Азійський регіон».

Інші країни АСЕАН обмежилися словами занепокоєння та твердженнями про важливість дотримання територіальної цілісності. Зокрема, під час голосування за резолюцію ГА ООН від 2 березня 2022 року «Агресія проти України», яка засуджує росію, лише В'єтнам і Лаос утрималися, решта держав-членів АСЕАН цю постанову підтримали. В'єтнам і Лаос також проголосували «проти» припинення членства рф у Раді ООН з прав людини, тоді як Філіппіни та М'янма – «за». Інші шість країн АСЕАН утрималися. 24 березня 2022 року резолюцію ГА ООН «Гуманітарні наслідки агресії проти України» підтримали вісім країн АСЕАН і ще дві субрегіональні держави (Папуа Нова Гвінея і Східний Тимор), серед тих, хто утримався – Бруней і Лаос. 12 жовтня 2022 року під час голосування за резолюцію ГА ООН «Територіальна цілісність України: захист принципів Статуту ООН», що засуджує незаконні «референдуми», які росія влаштувала на тимчасово окупованих територіях у Донецькій, Луганській, Запорізькій і Херсонській

областях, три країни субрегіону (В'єтнам, Лаос і Таїланд) утрималися, тоді як десять інших проголосували «за» (Бруней, Індонезія, Камбоджа, Малайзія, М'янма, Папуа Нова Гвінея, Республіка Фіджі, Сінгапур, Східний Тимор, Філіппіни) [5]. 14 листопада 2022 року під час голосування за резолюцію ГА ООН «Забезпечення засобів правового захисту та репарацій у зв'язку з агресією проти України» Бруней, В'єтнам, Індонезія, Камбоджа, Лаос, Малайзія, Таїланд і Східний Тимор утрималися, інші ж чотири країни субрегіону її підтримали (М'янма, Папуа Нова Гвінея, Сінгапур, Філіппіни). 23 лютого 2023 року, голосуючи за резолюцію «Принципи Статуту ООН, що лежать в основі всеосяжного, справедливого і тривалого миру в Україні», тільки В'єтнам і Лаос утрималися, решта країн АСЕАН постанову підтримали (Бруней, Індонезія, Камбоджа, Малайзія, М'янма, Папуа Нова Гвінея, Сінгапур, Східний Тимор, Філіппіни).

Таку розбіжність загалом нейтральних країн субрегіону можна пояснити різним рівнем торговельно-економічної та військово-технічної (імпорт російського озброєння) співпраці з РФ, а також комуністичним режимом у В'єтнамі та Лаосі.

Індонезія, яка головує в торік (2022 року. – *Ред.*) у G20, не взяла до уваги прохання західних лідерів скасувати запрошення в. путіну на саміт Групи двадцяти на Балі в листопаді 2022 року навіть під загрозою бойкоту цього заходу. Запрошення Президента України взяти участь у саміті та візити Президента Індонезії Джоко Відодо до Києва і Москви 29–30 червня 2022 року стали виявом традиційного «нейтралітету» та «збалансованого підходу», що їх сповідує ця країна й так чи інакше всі держави-члени АСЕАН [8]. МЗС Індонезії, коментуючи вторгнення РФ в Україну, заявило, що стурбоване ескалацією збройного конфлікту та засуджує будь-яке порушення територіальної цілісності і суверенітету держав. Однак воно не назвало агресію «війною», а також не згадало про причетність Росії. Водночас Дж. Відодо закликав сторони до припинення вогню і заявив, що діалог, а не санкції проти Росії, дасть змогу розв'язати кризу [9]. В інтерв'ю агентству «Nikkei Asia» він зазначив, що суверенітету та територіальної цілісності мають дотримуватися всі сторони, завуалювавши так природу збройного конфлікту.

Позиція Малайзії стала неочікуваною для України, позаяк ця технологічно розвинена держава не лише дотримується нейтралітету, а й намагається отримати «економічні дивіденди» від війни. Міністр фінансів Малайзії Зафрул Азіз заявив, що подорожчання нафти може допомогти його державі зменшити зовнішній борг. Як передає видання «Republic World», Посол Малайзії в Росії Бала Чандран зауважив: «Уряд розгляне будь-який запит з боку РФ щодо продажу напівпровідників та електроніки». Отже, якщо Куала-Лумпур витримає тиск США та Японії, то зможе завадити повній технологічній блокаді Росії [6]. Уряд Малайзії, очевидно,

не враховує незаконності та несправедливості дій агресора в цій війні, і це має стати важливим чинником під час розбудови відносин України з цією країною в майбутньому.

Позиції Таїланду та Брунею виявилися стриманими: країни висловили загальне «занепокоєння ситуацією в Україні» та закликали всі сторони до мирних переговорів.

Суперечливе ставлення до російсько-української війни у М'янми. Там існує два уряди: уряд М'ін Шве, що його після перевороту 2021 року (який підтримала росія) призначила хунта, й уряд в екзилі, котрий очолює Аун Сан Су Чжі. Легітимним у світі визнають другий. Він має широку підтримку Заходу та виступає проти росії. А от військова хунта, яка править країною та нещодавно взяла на себе четвертий пакет санкцій, симпатизує рф. Спікер військової ради М'янми Зав Мін Тун 25 лютого 2022 року висловив підтримку рф. Це можна пояснити тим, що росія – одна з небагатьох держав, готових після тамтешнього перевороту продавати М'янмі зброю. Для хунти це життєво важливо, бо в країні не вщухає тривала громадянська війна. До того ж після перевороту до партизанів-сепаратистів і партизанів-наркоторговців додалися партизани-опозиціонери. А отже, втрата каналів отримання зброї для хунти означатиме поступову поразку в цій нескінченній «герильї». У зовнішньому представленні країни склалася парадоксальна ситуація, адже інтереси М'янми в ООН відстоюють не члени військової хунти, а представник поваленого внаслідок військового перевороту в лютому 2021 року уряду, котрий підтримав резолюцію ГА ООН, що засуджує російське вторгнення та вимагає від рф негайно вивести війська з території України [7].

В'єтнам і Лаос де-юре і де-факто дотримуються підкреслено нейтральної позиції. Ці країни, в яких досі правлять комуністичні режими, тісно пов'язані з рф, а надто у військовій сфері, оскільки імпорту російської зброї та військової техніки складає левову частку в загальному імпорті цих країн продукції ВПК (В'єтнам і Лаос є найбільшими покупцями російського озброєння серед країн АСЕАН; на росію припадає 84% та 44% відповідно від сукупного імпорту Ханоя і В'єт'яна продукції ВПК з 1999 по 2018 рр.) [1].

Російсько-українська війна підтверджує, що фактичний рівень ВПК рф не відповідає заявленому, попри останні дані міжнародної організації «Global Firepower» [12]. Як зазначили експерти організації, війна проти України продемонструвала основні обмеження військового потенціалу росії: «Незважаючи на її кількісну та матеріальну перевагу над сусідньою Україною, це пролило світло на рівень її готовності, керівництва, навчання та постачання» [13]. А отже, можна прогнозувати, що обсяги імпорту російської зброї та військової техніки до В'єтнаму, Лаосу, М'янми й інших країн АСЕАН зменшуватимуться.

Водночас російсько-українська війна розкручує маховик мілітаризації всього Азійсько-Тихоокеанського регіону (АТР) і, зокрема, ПСА. Індонезія, яка балансує між США та Китаєм, ще позаминулого року (2021 року. – *Ред.*) оголосила про амбітну програму модернізації Збройних сил, у яку планують вкласти 125 млрд дол. [14]. За даними SIPRI (Стокгольмського інституту дослідження проблем миру), останнім десятиліттям стійко зростають військові витрати країн ПСА. Однак жодна з держав АСЕАН не ризикнула поділитися з Україною такою необхідною зброєю, якої в них, до речі, достатньо [2; 11].

Позиція Індії («найбільшої демократії» та однієї з найбільших економік світу) щодо війни в Україні ґрунтується на традиційних для неї принципах нейтралітету, поваги до суверенітету та територіальної цілісності держав, а також невтручання в їхні внутрішні справи. Це засади мирного співіснування, яких країна дотримується зі середини 1950-х років. Індія не може однозначно підтримати Захід, бо не готова до можливої конфронтації з Китаєм. Схожість поглядів на майбутнє світу спонукає Делі зберігати відносини з росією. Індія не підтримує агресії РФ в Україні, однак уникає гострої критики росії та зберігає торговельно-економічні й військово-технологічні зв'язки із нею. Цій країні не вигідне ослаблення росії до сировинного додатка та молодшого партнера Китаю, позаяк це змінить і так асиметричний баланс сил у регіоні на користь останнього. Нейтралітет Індії полягає в підтриманні стратегічного балансу між великими державами, що сприяє її стабільному розвитку. Це та «стратегічна автономність», що лежить в основі зовнішньої політики Індії. Країна не може допустити монополії США чи Китаю. Підтримка однієї зі сторін означала б підрив балансу сил. Хоч Індія останнім десятиліттям помітно зблизилася зі США, вона не готова відмовитися від тісних відносин із РФ. Відверто підтримувати росію Індія не буде, але й до санкцій Заходу приєднатися не поспішатиме, щоб не руйнувати своєї «стратегічної автономності» [15; 16].

Індія підтримує зв'язок з обома сторонами збройного конфлікту, проте традиційно більше контактує з росією. Вона утрималася під час голосування за п'ять «проукраїнських» резолюцій ГА ООН у березні-жовтні, листопаді 2022-го та лютому 2023 року, а також за резолюцію у квітні 2022 року «Припинення прав членства Російської Федерації в Раді ООН з прав людини».

Індія за своїми військовими видатками посідає третє місце у світі після США і КНР і є одним із найбільших імпортерів озброєнь (11% світового ринку), значну частину якого країна купує в росії. Міжнародна санкційна політика стосовно російського ВПК та виявлена під час війни низька якість російської зброї неминуче послаблять виробничі й експортні можливості росії і посприяють переорієнтації Індії на ефективніше західне озброєння.

Агресія рф збільшує напругу в ПА. Індія займає обережну вичікувальну позицію в контексті війни в Україні та не поспішає приєднуватися до зусиль США, спрямованих на активну протидію не лише рф, а й Китаю. Таке ставлення ускладнює її відносини з країнами Заходу [15]. Доволі відверто Прем'єр-міністр Індії Нарендра Моді висловив в. путіну позицію з приводу війни в Україні під час двосторонньої зустрічі на полях саміту Шанхайської організації співробітництва (ШОС) у Самарканді у вересні 2022 року: «[...] сьогоднішня епоха не є епохою війн, і я не раз говорив з вами про це по телефону». Від несподіванки шокований путін «промирив», що робить усе можливе, щоб припинити конфлікт [16].

Індія негативно ставиться до політики ядерного шантажу в. путіна. Вона дотримується зовсім іншої ядерної доктрини, яка базується на стримуванні та незастосуванні ядерної зброї першою, а також виключає застосування такої зброї проти неядерної держави. 9 грудня 2022 року Н. Моді скасував традиційну очну зустріч із президентом рф, після того як останній погрожував застосувати ядерну зброю проти України. За останні 20 років цей саміт не відбувся лише раз – за суворої пандемії COVID-19 2020 року. Індія зберігає обережність до референдумів у міжнародних справах і нейтральність до процесів із перекроювання політичної карти. Це пов'язано з проблемою Кашміру [17]. Країна дотримується паритету в дипломатичних відносинах як із рф, так і зі США. Росія намагається запобігти розвитку відносин Індії з Україною. Водночас індійська преса об'єктивно висвітлює події в Україні, називаючи дії росії в Україні злочинами, а також посідає доволі активну проукраїнську позицію [18; 20].

«Сприятливий нейтралітет» стосовно росії допоміг Індії: великі держави, зокрема США, росія та Китай, намагаються її задобрити, а «стратегічна автономність» у зовнішній політиці дає змогу маневрувати між полюсами. Нейтралітет Індії щодо російсько-української війни ґрунтується на уявленнях, що міцні зв'язки з росією допоможуть урівноважити Китай і стримати Пакистан. Проте така політика може зашкодити відносинам Індії із західним демократичним світом. Причини індійського нейтралітету криються також у тому, що серед політичної еліти країни живі стереотипи дружби з СРСР, од якого росія успадкувала не тільки політичні та ментальні асоціації нібито «борця зі світовим імперіалізмом», а й роль потужного постачальника зброї. Проте уявлення про цю «роль» розвіюється щодня на російсько-українському полі бою з огляду на поразки російської зброї. До того ж Індія за останні 20 років значно диверсифікувала свої військові закупівлі, зменшивши частку російського озброєння майже вдвічі [16]. Водночас вона й далі нарощує закупівлю дешевої російської нафти, діамантів й інших ресурсів, що підпали під західні санкції. Стан українсько-індійської співпраці показують хоча б ті факти, що за 32 роки української незалежності

жоден прем'єр Індії не відвідав України, а в розпал війни (9 липня 2022 р.) було відкликано досвідченого Посла України Ігоря Поліху, й досі в Делі це місце пустує.

Нейтралітет Китаю щодо російсько-української війни

На тлі загострення відносин із Заходом через агресію проти України російський режим прагне поглиблювати взаємодію з Китаєм. РФ намагається зменшити наслідки західних санкцій, які є відповіддю на її порушення норм міжнародного права в Україні. Росія очікувала отримати союзника, який схвально ставитиметься до її політики, «заплющить очі» на воєнну агресію на пострадянському просторі, а також надаватиме військову та фінансову підтримку. Однак реальність виявилася не такою позитивною для РФ. Ще на початку російської збройної агресії проти України 2014 року Китай заявив, що підтримує суверенітет і територіальну цілісність України, та запропонував план урегулювання воєнного конфлікту. Він також висловив готовність стати посередником, але ця ініціатива не мала продовження [19]. Друга спроба Китаю одягнути мантию миротворця в російсько-українській війні після запропонованої 24 лютого 2023 року програми з 12 пунктів «Позиція Китаю щодо політичного врегулювання української кризи» теж виявилася невдалою та малопродуктивною, бо не влаштовує насамперед Україну та її західних партнерів.

Пекін утримався під час голосування за резолюції ГА ООН:

- 2 березня 2022 року – «Агресія проти України»;
- 24 березня 2022 року – «Гуманітарні наслідки агресії проти України»;
- 12 жовтня 2022 року – «Територіальна цілісність України: захист принципів Статуту ООН»;
- 23 лютого 2023 року – «Принципи Статуту ООН, що лежать в основі всеосяжного, справедливого і тривалого миру в Україні».

Він голосував «проти» таких резолюцій ГА ООН:

- 7 квітня 2022 року – «Призупинення прав членства Російської Федерації в Раді ООН з прав людини»;
- 14 листопада 2022 року – «Забезпечення засобів правового захисту та репарацій у зв'язку з агресією проти України».

Такі дії китайської дипломатії демонструють відносну «нейтральність» держави щодо війни в Україні, хоча й дуже далеку від відвертого засудження російського агресора.

За підсумками передвоєнних переговорів лідерів росії та Китаю, що відбулися напередодні Олімпійських ігор у Пекіні, 4 лютого 2022 року дві країни зробили довгу спільну заяву, в якій звинуватили НАТО в «підтримці ідеології холодної війни», однак ситуації щодо України не згадували

(хоча й обговорювали). Те, що лідер Китаю не зміг чи не захотів відмовити в. путіна від вторгнення в Україну, свідчить про хиткість позиції «нейтральності» цієї країни [20].

На початку ж березня 2022 року, після вже тоді помітних воєнних поразок, російська сторона звернулася до Китаю по військову допомогу, але безрезультатно. 1 квітня 2022 року відбувся саміт ЄС – Китай, під час якого європейські учасники ініціювали обговорення позиції Китаю щодо війни в Україні. За підсумками саміту МЗС Китаю опублікувало пресреліз, в якому йшлося про співчуття з приводу ситуації в Україні та запевнення, що Китай «завжди стоїть на боці світу». Міжнародну спільноту закликали задовольнити легітимні безпекові інтереси всіх сторін, посприяти мирним переговорам і не підкладати дров у багаття. Росія не отримала згоди Китаю на запит щодо надання зброї [19; 21]. Хоча Китай не заявляв про підтримку західних санкцій проти РФ, його кроки показують, що він поділяє занепокоєння Заходу російською агресією. Китай відмовився постачати російським авіакомпаніям запчастини для літаків. Значно скоротили свою діяльність у Росії китайські гіганти «Sinopet Limited», «Huawei Technologies Co. Ltd.», «Xiaomi Corporation». Для економічного колапсу Росії, що сприяв би перемозі України у війні, дуже важливими є міжнародне стримування та нейтралізація Китаю, якщо той співпрацюватиме з Росією, обминаючи міжнародні санкції [22; 23].

Війна в Україні спровокувала перегони озброєнь у світі, що зачепили й Китай. Нагадаємо, що його оборонний бюджет, який щорічно зростає, 2022 року досягнув 229 млрд дол., а це на 7% більше, ніж торік. Пройшли успішні випробування гіперзвукових ракет, заплановано спустити на воду третій авіаносець китайського виробництва [15].

Інститут Лоуї дослідив, що вторгнення Росії в Україну виявило межі китайсько-російського партнерства. Це зовсім не «дуга автократій», а відносини, засновані на інтересах стратегічно автономних держав. Координація зовнішньої політики між Китаєм і Росією обмежена різністю їхніх поглядів на світовий лад. Якщо Пекін інвестує у стабільну міжнародну систему, то Москва намагається використати на свою користь безладдя та невизначеність. Оскільки Китай і Росія йдуть різними траєкторіями розвитку, спільне між ними дедалі меншатиме. Сі Цзіньпін прагне втримати китайсько-російське партнерство, зберігаючи зв'язки із Заходом. Але з плином війни Пекіну чимраз важче балансувати. Росія ж сьогодні найбільше в історії їхніх відносин залежить од Китаю.

Пекін і Москва мають спільні інтереси у протистоянні ліберальному інтернаціоналізму та глобальному лідерству США. Але для глобального Китаю та маргіналізованої Росії залишатиметься щораз менше спільних тем. Їхня взаємодія може почати нагадувати нинішні відносини Пекіна та Пхеньяна.

Тоді це буде партнерство, визначене обмеженнями, а не можливостями [24]. Однак позиції Китаю щодо російсько-української війни бракує публічного засудження російської агресії. Це залишає простір для занепокоєння стосовно можливої зміни балансу на користь росії, зокрема в контексті чуток про «готовність Китаю постачати росії певне озброєння». Китай вважає єдиним винуватцем цієї війни «американський імперіалізм», саму війну – війною росії з НАТО, а українське керівництво – несаможиттєвим і маріонетковим, яке перебуває під контролем США. Звідси й неготовність Китаю до переговорів на вищому рівні з Україною, хоч вони й цілком логічні з огляду візиту Президента Китаю до Москви в березні 2023 року. У цьому контексті згадаймо, що вже третій рік поспіль у Пекіні немає посла України, і це аж ніяк не сприяє зміцненню відносин і баченню України як міжнародного суб'єкта.

На думку китайських експертів, нейтралітет важить для Китаю над усе не тільки з погляду захисту національних інтересів, а й для забезпечення стабільності у світі. Свій нейтралітет щодо України китайська сторона визначає як «об'єктивний і неупереджений», адже й росія, й Україна є його «стратегічними партнерами». Він не суто комерційний, а «зумовлений поєднанням гуманізму, прагматизму та політичного реалізму». Цей нейтралітет не просто пасивний, а «принциповий для забезпечення збалансованої та міцної безпеки всіх сторін». Нещодавно Народний університет Китаю дослідив, що 30% респондентів підтримують «спеціальну воєнну операцію» росії, 20% – на боці України, а 40% зберігають нейтралітет [20]. І це за відсутності в Китаї будь-якої інформаційно-пропагандистської підтримки України та «м'якої сили», яка працювала б на користь України.

Отже, принциповий нейтралітет Китаю можна вважати сприятливим для України, адже саме Піднебесну імперію розглядають у росії як головний чинник її виживання у протистоянні з Україною та Заходом. За влучним порівнянням російського письменника Бориса Акуніна, «яйце російського Коцю – у Пекіні». Виживання рф залежить од рівня її підтримки з боку Китаю, який сьогодні вибирає не російську сторону, а нейтралітет. Проте надважливо, щоб цей нейтралітет був принаймні справжнім, а не риторичним, як і «безмежна дружба» з росією.

Нейтралітет Центральної Азії

Це обережне балансування та дистанціювання від росії. В Україні розуміють нейтральний статус країн ЦА щодо війни, з огляду на їхню все ще глибоку традиційну політичну, економічну та військову залежність од рф. Казахстан – найбільша та найавторитетніша держава регіону, один із найближчих партнерів росії на пострадянському просторі, що доволі успішно намагається провадити незалежну від росії зовнішню та внутрішню політику. Казахстан є союзником росії у ЄАЕС (Євразійському

економічному союзу), СНД (Співдружності незалежних держав) й ОДКБ (Організації договору про колективну безпеку) і побоюється вторинних санкцій Заходу в разі непідтримання антиросійських міжнародних санкцій. Президент країни Касим-Жомарт Токаєв заявляє, що не стає на бік ні росії, ні України, та закликає до миру.

Казахстан змушений посісти обережну позицію щодо російського вторгнення, підтримує незалежність і територіальну цілісність України, проте водночас поважає геополітичні інтереси росії як союзника та важливого економічного партнера. Така «поміркованість» зумовлена як політичною й економічною залежністю від рф, так і прагненням розвивати прагматичні відносини із Заходом.

Війна в Україні та протистояння росії із Заходом створюють країнам ЦА значні виклики для безпеки, зокрема й економічної, а також залишають обмежений простір для маневру. Голосування за резолюцію ГА ООН «Агресія проти України» 2 березня 2022 року стало показовим (141 країна – за, 5 – проти, 35 – утрималися) [4]. Країни регіону не наважилися відкрито виступити проти росії, хоча й побоюються, що після України російська агресія може дійти і до них. Зокрема, Казахстан, Киргизстан і Таджикистан утрималися під час голосування, а Туркменистан й Узбекистан не брали в ньому участі. Під час голосування за резолюцію ГА ООН «Призупинення прав членства Російської Федерації в Раді ООН з прав людини» від 7 квітня 2022 року чотири країни ЦА проголосували «проти», Туркменистан не голосував. Також чотири країни ЦА утримались, а Туркменистан не голосував за такі резолюції ГА ООН:

- 24 березня 2022 року – «Гуманітарні наслідки агресії проти України»;
- 12 жовтня 2022 року – «Територіальна цілісність України: захист принципів Статуту ООН»;
- 14 листопада 2022 року – «Забезпечення засобів правового захисту та репарацій у зв'язку з агресією проти України»;
- 23 лютого 2023 року – «Принципи Статуту ООН, що лежать в основі всеосяжного, справедливого і тривалого миру в Україні».

Таке обережне голосування хоч і можна вважати нейтральним, але насправді воно демонструє неготовність країн проявити свої принципові незалежні позиції, а також показує все ще дуже глибоку залежність цих країн од росії.

Нейтральними є й оцінки дипломатичних відомств країн регіону подій, що відбуваються в Україні. Схожі думки звучали за підсумками телефонних розмов їхніх лідерів із в. путіним. Цю «рівновіддаленість» росія сприймає як дипломатичну перемогу, зважаючи на цілковите її відторгнення та засудження з боку переважної більшості країн світу. Отже, за допомогою «багатовекторності» та «рівновіддаленості» як основних

принципів зовнішньої політики країни ЦА намагаються зберегти максимальну нейтральність.

Влада Казахстану опинилася в складній ситуації – зберегти нейтралітет на політичному рівні та водночас відповідати вимогам значної частини населення, що симпатизує Україні і вважає, що Казахстан повинен жорсткіше реагувати на агресію росії. 6 березня 2022 року в Алмати пройшов мітинг на підтримку України – один із наймасовіших у місті за останні роки, проте публічно керівництво Казахстану заявило про повний нейтралітет. 7 березня 2022 року К.-Ж. Токаєв у розмові з Федеральним президентом ФРН Франком-Вальтером Штайнмаєром підкреслив необхідність дотримання принципів і норм Статуту ООН, а також пошуків дипломатичних можливостей для мирного розв'язання «конфліктної ситуації», щоб «не спричинити подальшої шкоди мирному населенню та не допустити повного знищення цивільної інфраструктури на території України» [25]. 28 березня 2022 року заступник Міністра закордонних справ Республіки Казахстан Роман Василенко в інтерв'ю німецькому виданню «Die Welt» повідомив, що в разі появи нової залізної завіси Казахстан не хоче опинитися за нею та сподівається, що вона не постане [26].

На думку російських медійних пропагандистів, для казахстанських медіа типові прозахідна та навіть проукраїнська позиції. Казахстан оголосив, що не порушуватиме західних санкцій проти росії, та фактично приєднався до них. В Алмати також не перешкоджали проукраїнським мітингам, а святкування 9 травня 2022 року було скасовано. Попри часткову залежність від росії, Казахстан намагається дотримуватися незалежної внутрішньої і зовнішньої політики. Світ облетів відеосюжет із Санкт-Петербурзького економічного форуму 15–18 червня 2022 року, де К.-Ж. Токаєв у присутності російського диктатора заявив, що його країна не визнаватиме квазідержавних утворень «ДНР» і «ЛНР» на Сході України [27].

Розв'язання війни в Україні підірвало довіру керівництва Казахстану до рф як гаранта безпеки згідно з Будапештським меморандумом 1994 року. У Казахстані занепокоєні закидами політиків і ЗМІ росії щодо «переслідувань» російської мови, а також щодо прав на «історичні території» на півночі країни. Росія експлуатує залежність Казахстану (приблизно на 80%) од російської транзитної інфраструктури для постачання нафти та нафтопродуктів на світові ринки. Хоча рф все ще домінує в регіоні, щорік зростає вплив Китаю та Туреччини. Послаблення росії активізує в ЦА Індію, Іран, Пакистан. Проблеми російської армії в Україні істотно знижують довіру Казахстану й інших країн ЦА до росії. Один із наративів в. путіна щодо «історичної справедливості», що став «обґрунтуванням» війни проти України, може бути також використаний і проти Казахстану [25].

Аналіз голосування за резолюції ГА ООН вчергове демонструє, що Киргизстан, Таджикистан, Туркменистан і Узбекистан також офіційно дотримуються нейтральної позиції, але на території цих країн проводили акції протесту проти російської «спецоперації» та критикували дії РФ на рівні провідних електронних ЗМІ [4]. Політична, економічна та військова залежність од росії суттєво стримує розвиток цих країн як незалежних, а також послаблює їхню згоду висловлювати самостійну позицію з важливих міжнародних проблем.

Висновки

Здебільшого нейтральна позиція країн Азії щодо російсько-української війни не є стратегічно правильною, а надто з огляду на обурливе порушення з боку росії міжнародного права та знищення системи регіональної безпеки. Україна – жертва, тож політика цих країн мала б бути не нейтральною, а проукраїнською. Причини азійського нейтралітету щодо російсько-української війни необхідно проаналізувати не лише на академічному рівні, а й на щаблі практичної дипломатії. Слід зробити чесні та, можливо, дещо неприємні висновки щодо помилок у зовнішній політиці стосовно країн АТР і ЦА – найдинамічніших регіонів світу з погляду економічного, політичного, демографічного та соціального розвитку.

Попередню переважну «проросійськість» країн Азії можна пояснити насамперед історичними причинами та нав'язливими стереотипами. Йдеться, зокрема, про тісні багаторічні зв'язки азійських держав із СРСР, політичним «спадкоємцем» якого вважають росію. Відсутність упродовж кількох століть української державності та її підпорядкованість росії створювали стереотипи про другорядність і меншовартість України як країни-партнера.

В умовах неспровокованої та несправедливої війни, яку росія розв'язала проти України, підтримка останньої з боку країн Азії є дуже обережною та поміркованою. Багато азійських держав і далі традиційно орієнтуються на росію, хоча й не виправдовують її агресивних дій в Україні – передусім через загрозу потрапити під вторинні санкції, що їх на агресора наклав колективний Захід.

Таку обережність країн Азії можна пояснити, зокрема, сповіданням принципів реальної політики, що опирається на фактичну військову та економічну силу й можливості держав. Перемога України у війні проти росії, її потужна політична, дипломатична, фінансова та матеріально-технічна підтримка коаліцією «Рамштайн» має поступово змінити й реалполітичні акценти поки що нейтральних країн Азії у бік більшого сприяння Україні. Для цього необхідно також перейти від голослівних декларацій про важливість відносин України з азійськими партнерами до активного та прагматичного їх розвитку.

Зауважимо порівняно невеликі обсяги торговельно-економічної й іншої практичної співпраці України з державами Азії, що не дає змоги перевести взаємодію з ними на вищий рівень. Щоб активізувати присутність українського бізнесу на ринках Азії, збільшити обсяги торгівлі та кредитної підтримки українських підприємств, доцільно створити консорціум українських експортерів й імпортерів.

Серед держав Азії й Африки, колишніх «країн третього світу», які за інерцією підтримують росію, досі панує стереотип, що рф як «продовжувач» СРСР нібито є «борцем зі світовим імперіалізмом», «оплотом» національно-визвольної боротьби народів цих регіонів. Щоби спростувати такі міфи, Україні необхідно посилити інформаційно-роз'яснювальну роботу щодо імперської сутності росії. Насамперед потрібно підвищити рівень наукових досліджень зазначеної проблематики, зокрема в системі МЗС України. Слід визнати помилковими рішення про ліквідацію освітнього, наукового та науково-видавничого компонента при Дипломатичній академії України імені Геннадія Удовенка, яка є структурним підрозділом МЗС. Від неї залишилися лише назва та курси підвищення кваліфікації. Хибним є і закриття єдиного наукового журналу при МЗС України.

Останній саміт ШОС у Самарканді 15–16 вересня 2022 року та засідання Народи зі взаємодії та зміцнення заходів довіри в Азії в Астані 13–15 жовтня 2022 року продемонстрували зростання ролі Азії в міжнародному порядку денному та прагнення азійських держав впливати на світовий лад. Зміцнення порозуміння та співпраці з державами, які дотримуються нейтральної позиції щодо російсько-української війни, може докорінно змінити баланс сил на користь України та забезпечити остаточну ізоляцію путінської росії.

Україна має чималі перспективи розвитку відносин з країнами Азії в усіх сферах міжнародної діяльності. Однак їй необхідно докласти максимум зусиль, аби схилити на свій бік якнайбільше азійських держав. Адже сьогодні серед 54 країн коаліції «Рамштайн» (остання зустріч у межах якої відбулася 19 вересня 2023 року) є лише окремі держави Азії, тож слід розвивати співпрацю з країнами цього регіону, щоби наблизити перемогу над російським окупантом.

1. Круленя І. Політика країн АСЕАН щодо України в контексті повномасштабного вторгнення російської федерації // Вісник НТУУ «КПІ». Випуск 4 (56). Політологія. Соціологія. Право. 2022. С. 43–49.
2. Лоссовський І. Азійський нейтралізм і російсько-українська війна: як змінити баланс на користь України // Стратегічна панорама. № 2. 2022. С. 96–114.
3. Див. за: Лоссовський І.Є. Знач. праця. С. 101; Murphy, A. (2022) 'The 2022 U.S.–ASEAN Summit. A New Era in Relations?', *The National Bureau of Asian Research*, 23 May. Available at: <https://www.nbr.org/publication/the-2022-u-s-asean-summit-a-new-era-in-relations>
4. United Nations Digital Library (2022) *Aggression against Ukraine: resolution / adopted by the General Assembly*. Available at: <https://web.archive.org/web/20220303094544/https://digitallibrary.un.org/record/3959039>
5. Лісунова К. 143 – «за», 5 – «проти». Генасамблея ООН підтримала резолюцію, що засуджує російські спроби анексії українських земель // VOA. 13 жовтня 2022. URL: <https://ukrainian.voanews.com/a/genasamb-leya-pidtrymala-rezoluciu-oon/6787286.html>

6. Кудрін Ф. Як українсько-російська війна випробує єдність Південно-Східної Азії // Український тиждень. 11 травня 2022. URL: <https://tyzhden.ua/World/254927>
7. Прип'юк Є. Позиція держав-членів АСЕАН щодо російської агресії в Україні та її економічні наслідки для країн регіону // Офіційний сайт ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». URL: <https://ivinas.gov.ua/viina-rf-proty-ukrainy/pozytsiia-derzhavchleniv-asean-shchodo-rosiiskoi-ahresii-v-ukraini-ta-ii-ekonomichni-naslidky-dlia-krain-rehionu.html>
8. Матяш Т. Президент Індонезії запросив Зеленського особисто взяти участь у саміті G20 // LB.ua. 29 червня 2022. URL: https://lb.ua/news/2022/06/29/521624_prezident_indonezii_zaprosiv.html
9. 'Indonesia president to visit Ukraine, Russia on peace-building mission' (2022) *Reuters*, 26 June. Available at: <https://www.reuters.com/world/asia-pacific/indonesia-president-visit-ukraine-russia-peace-building-mission-2022-06-26/>
10. Financial Crimes Enforcement Network (2022) *FinCEN and the U.S. Department of Commerce's Bureau of Industry and Security Urge Increased Vigilance for Potential Russian and Belarusian Export Control Evasion Attempts*, 28 June. Available at: <https://www.fincen.gov/sites/default/files/2022-06/FinCEN%20and%20Bis%20Joint%20Alert%20FINAL.pdf>
11. Stockholm International Peace Research Institute (2022) *SIPRI Yearbook 2022: Armaments, Disarmament and International Security*. Available at: https://www.sipri.org/sites/default/files/2022-06/yb22_summary_en_v2_0.pdf
12. *2023 Military Strength Ranking* (2023). Available at: <https://www.globalfirepower.com/countries-listing.php>
13. Рейтинг найсильніших армій світу: яке місце посіли Україна та росія // Слово і Діло. 6 січня 2023. URL: <https://www.slovovidlo.ua/2023/01/06/novyna/svit/rejtynh-najsilnyshyx-armij-svitu-yake-misce-posily-ukrayina-ta-rosiya>
14. Chairil, T. (2021) 'What is Indonesia's US\$125 billion arms procurement budget plan about and what does it need to do?', *The Conversation*, 23 June. Available at: <https://theconversation.com/what-is-indonesias-us-125-billion-arms-procurement-budget-plan-about-and-what-does-it-need-to-do-163080>
15. Гриценко А. Внешний контур войны в Украине: анализ позиции Индии / А. Гриценко, И. Куца // Хвиля. 8 июня 2022. URL: <https://hvylya.net/analytics/253871-vneshniy-kontur-voyny-v-ukraine-analiz-pozicii-indii>
16. Лукаш О. Про позицію Індії щодо російсько-української війни // Офіційний сайт ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». URL: <https://ivinas.gov.ua/viina-rf-proty-ukrainy/pro-pozytsiui-indii-shchodo-rosiiskoukrainskoi-viiny.html>
17. Борділовська О. Офіційна позиція Республіки Індія щодо російсько-української війни // НІСД. 27 вересня 2022. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/mizhnarodni-vidnosyny/ofitsiyna-pozytsiya-respubliki-indiya-shchodo-rosiysko>
18. Бобровицький А. Політика Індії щодо широкомасштабного вторгнення Російської Федерації в Україну // НІСД. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2022-04/indiya.pdf>
19. Олійник О. Позиція Китаю щодо російської воєнної агресії проти України // Офіційний сайт ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». URL: <https://ivinas.gov.ua/viina-rf-proty-ukrainy/pozytsiia-kytaiu-shchodo-rosiiskoi-voiennoi-ahresii-proty-ukrainy.html>
20. Юй Б. Нейтралітет Китаю в новому мрачному мирі // Россия в глобальній політиці. 7 апреля 2022. URL: <https://globalaffairs.ru/articles/nejtralitet-kitaya>
21. European Council (2022). *EU-China summit via video conference*, 1 April. Available at: <https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/international-summit/2022/04/01>
22. Yan, X. (2022) 'China's Ukraine Conundrum. Why the War Necessitates a Balancing Act', *Foreign Affairs*. 2 May. Available at: https://www.foreignaffairs.com/articles/china/2022-05-02/chinas-ukraine-conundrum?-check_logged_in=1&utm_medium=promo_email&utm_source=lo_flows&utm_campaign=registered_user_welcome&utm_term=email_1&utm_content=2022102
23. Coates, V., Bellingslea, M. (2022) 'To Contain Xi, Defeat Putin in Ukraine,' *National Review*, 20 August. Available at: <https://www.nationalreview.com/2022/08/to-contain-xi-defeat-putin-in-ukraine>
24. Lo, B. (2022) 'Turning point? Putin, Xi, and the Russian invasion of Ukraine' *Lowy Institute*, 25 May. Available at: <https://www.lowyinstitute.org/publications/turning-point-putin-xi-russian-invasion-ukraine>
25. Див. за Яроменко В. Знач. праця. С. 1–2; Телефонный разговор с Федеральным Президентом Германии Франком-Вальтером Штайнмайером / Официальный сайт Президента Республики Казахстан. 2022. 7 марта. URL: <https://www.akorda.kz/ru/telefonnyy-razgovor-s-federalnym-prezidentom-germanii-frankom-valterom-shtaynmayerom-725155>
26. Яроменко В. Позиція Казахстану щодо повномасштабної воєнної агресії Росії проти України // НІСД. 2022. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2022-04/kazakhstan_150422.pdf
27. Алимова Е. Токаев между молотом и наковальней. Война России в Украине как испытание для Казахстана // Радио Азаттык. 12 марта 2022. URL: <https://rus.azattyq.org/a/press-review-ukraine-kazakhstan-relationship-with-russia/31749419.html>

Ihor LOSSOVSKYI,
*PhD in Physics and Mathematics,
First-Class Minister Extraordinary and
Plenipotentiary of Ukraine;*

Iryna KRUPENIA,
*Senior teacher of the Department of World History,
International Relations and Methods of Teaching Historical Disciplines,
Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko,
Associate Professor of the Department of International Relations
and Tourism Kyiv International University*

REASONS FOR ASIAN NEUTRALISM REGARDING THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR

Abstract. The article analyses the reasons for the neutrality of ASEAN, Central Asia, India, and China regarding the russian-Ukrainian war. It explains the historically neutral foreign policy course of the ASEAN countries in view of the 1971 Kuala Lumpur Declaration on the creation of a zone of peace, freedom, and neutrality in Southeast Asia.

The study examines the position of Asian countries during the votes on the following UN General Assembly resolutions: 2 March 2022, the resolution ES-11/1 condemning the russian invasion of Ukraine and demanding the complete withdrawal of russian troops and the cancellation of the decision to recognise the self-proclaimed Donetsk and Luhansk People's Republics; 12 October 2022, the resolution condemning illegal 'referenda' in the temporarily occupied territories of the Donetsk, Luhansk, Zaporizhzhia, and Kherson regions; 14 November 2022, the draft resolution entitled 'Furtherance of remedy and reparation for aggression against Ukraine'.

The authors put forward a set of recommendations for the specialists from the MFA of Ukraine on strengthening the coordination with the ASEAN member states, Central Asian countries, India, and China and expanding the Ukraine Defence Contact Group (the Ramstein coalition) to include those countries for the sake of defeating the russian invader.

The article stresses that the russian-Ukrainian war is the largest war in Europe since World War II that goes beyond the scope of a bilateral conflict. The war has a fundamental impact on the security, military, political, economic, and other components of the global system of international relations; it devastates the European security system and the entire global political and security order.

Keywords: ASEAN, Central Asia, diplomacy, peace, neutrality, the United Nations (UN), Southeast Asia (SEA), russian-Ukrainian war, Ukraine, position.